

*Кібиш Марія,
Національний університет «Острозька академія»*

КОНЦЕПТ КОХАННЯ В РОМАНІ ДЖ. СТЕЙНБЕКА «ЗИМА ТРИВОГИ НАШОЇ»

Стаття присвячена дослідженню концепту «кохання» та його вербалізації у романі Дж. Стейнбека «Зима тривоги нашої». У статті розкрито зміст понять «концепт» та «картина світу», виокремлено мовні засоби, які використав письменник для об'єктивізації концепту «кохання» у творі.

Ключові слова: картина світу, концепт, мовна репрезентація.

Статья посвящена исследованию концепта «любовь» и его вербализации в романе Дж. Стейнбека «Зима тревоги нашей». В статье раскрыто смысл понятий «концепт» и «картина мира», выделено языковые способы, которые используются автором для объективации концепта «любовь» в произведении.

Ключевые слова: концепт, картина мира, языковая репрезентация.

The article deals with the concept «love» and its verbalization in the novel «The winter of our discontent» by John Steinbeck. The paper considers the meaning of the notions «concept» and «linguistic picture»; it reveals the author's linguistic methods that are used in the novel to express love.

Keywords: concept, picture of the world, linguistic representation.

Дослідження мови з антропоцентричної точки зору, тобто виявлення взаємозв'язків між мовою та особистістю, та культурою призвело до появи нових методів вивчення мови. Внаслідок цього в науковий обіг увійшли такі слова як: «концепт», «концептуальний аналіз», «концептуальна картина світу» тощо.

Поняття «картина світу» акцентує увагу на процесі співвідношення індивіда з дійсністю, постає «природним універсальним посередником» між різноманітними сферами людської культури й

відображає останню у свідомості людей, які її створюють. Будучи суб'єктивним відображенням об'єктивного світу, картина світу становить основу світобачення людини й відтворюється в результаті свого впливу на неї. Картина світу є продуктом процесів категоризації та концептуалізації світу мовною особистістю і, отже, відображається свідомістю окремої людини – носія тієї чи іншої національної мови – не об'єктивно. Картина світу рухома, динамічна сутність, вона постійно коригується, доповнюється уточнюється із накопиченням досвіду і знань конкретним індивідом та соціумом загалом [3, с. 46].

У сучасній лінгвістичній науці виокремлюють два основні дослідні підходи до аналізу концептів: лінгвокогнітивний та лінгвокультурологічний. Лінгвокультурологічний підхід (В. Гумбольдт, Ю.С. Степанов, С.Г. Воркачев та ін.) вибудовується на визнанні культурного концепту як базової одиниці культури, її концентрату [4, с. 5].

Прихильниками лінгвокогнітивного підходу є О.С. Кубрякова, А.П. Бабушкін, З.Д. Попова, Й.А. Стернін і ін. Концепту їхньому розумінні розглядається як одиниця ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості і тієї інформаційної структури, яка відображає знання і досвід людини; оперативна змістовна одиниця пам'яті ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку (*lingua mentalis*), всієї картини світу, відбитої в людській психіці. У межах даного підходу концепти формуються з безпосереднього людського досвіду. Мова є лише одним із способів формування концептів у свідомості людини [1, с. 42]. Узагальнення точок зору на концепт і його визначення в лінгвістиці дозволяє прийти до такого висновку: концепт – це одиниця колективного знання/свідомості (посилання на вищі духовні цінності), яка має мовне вираження і позначена етнокультурною специфікою [2, с. 133-134].

Емоції – цікавий предмет дослідження. Степанов Ю.С. дає наступне визначення емоційного концепту: «етнічно, культурно обумовлене, складне структурно-смісловне, лексично й фразеологічно вербалізоване утворення, що базується на понятійній основі, що включає в себе крім поняття, образ і оцінку, ще й функціонально заміщає людині в процесі рефлексії і комунікації безліч однопорядкових предметів (у широкому змісті слова), що викликають упереджене відношення до них людини. Емоційний концепт знаково оформле-

ний. Способи його експлікації можуть бути вербальними (тобто вираженими через мову) і невербальними (тобто вираженими іншими техніками, наприклад жестом, малюнком)» [5, с. 47].

Кохання – це емоція, тому концепт «кохання» належить до сфери емоційного буття особистості. Любов, кохання – квінтесенція життя людини. Роман «Зима тривоги нашої» цікавий тим, що концепт кохання в ньому представлений вербально і невербально. До категорії вербального вираження почуття кохання належать пестливі звертання, та прикметники, які позначають риси характеру та зовнішності, які приваблюють в коханій людині. Наприклад:

«*Darling chicken-flower – Marullo is a Catholic and a wop. He probably won't show up at all. I'll close at noon*» [6, с. 3].

Відповідаючи на питання дружини, коли він вернеться додому, Ітан називає її «дорогим дитячим цвітом».

«*Nonsense, ladybug. That's from my mother side*» [6, с. 3].

Реагуючи на зауваження дружини, Ітан використовує ентомологічний термін «сонечко».

«*Mary, madonna, put your mind to it. I ache to be alone with you in a strange place*» [6, с. 213].

Таким звертанням Ітан підкреслює наскільки йому необхідний час віч-на-віч зі своєю коханою.

What a wonderful thing a woman is [6, с. 75].

Жінка як особистість викликає у головного героя захоплення.

I know she's tender and sweet and kind of helpless [6, с. 269].

Ось так Ітан описує свою дружину.

Невербальними засобами концепту кохання в романі є дієслова, які вказують на турботливі та ніжні дії героїв.

I picked three tiny lion-faced blossoms for my buttonhole and gathered a round dozen for my darling, set their own pale leaves about them for a nosegay [6, с. 97].

Для жінки дії чоловіка часто важливіші за його слова. Квіти налаштовують її на прихильність і ніжність.

And so I stroked the lovely line from ear to shoulder with my second finger but gently enough not to startle and firmly enough not to tickle [6, с. 193].

З такою ніжністю Ітан оберігає сон Мері.

Література:

1. Володіна Т.С. Лінгвокогнітивний підхід до визначення концепта у сучасній лінгвістиці / Т.С. Володіна // Наукові записки. – Випуск 95 (1). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 2 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. Винниченка, 2001. – 584 с.
2. Воркачев С.Г. Концепт счастья в русском языковом сознании: опыт лингвокультурологического анализа: монография / Воркачев С.Г. – Краснодар, 2002. – 142 с.
3. Гулівець Н.О. Національна картина світу як відображення етнокультурних особливостей в мові та мисленні / Н.О. Володіна // Наукові записки. – Випуск 95 (1). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 2 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. Винниченка, 2001. – 584 с.
4. Лещенко Г.А. Особливості художньої репрезентації концепту кохання в комедії Е. Манді «Джон Кент та Джон Камбер». – Держава та регіони: Філологія. – 2009. – № 1-2. – С. 5-10.
5. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры / Ю.С. Степанов. – М.: Шк. «Языки русской культуры», 1997. – 824 с.
6. J. Steinbeck The winter of our discontent: [novel] / J. Steinbeck. – New York : Pinguin Classics, 2008. – 291 p.